

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, ἀφωρισμένος² **1**
 εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ διὰ τῶν προφητῶν **2**
 αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ **3**
 σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος⁴ υἱοῦ θεοῦ ἐν **4**
 δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης,⁵ ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν,
 Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ **5**
 ἀποστολὴν⁶ εἰς ὑπακοὴν⁷ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ
 τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ¹ Ἰησοῦ **6**
 χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ⁸ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ **7**
 ἁγίοις: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
 Ἰησοῦ χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ **8**
 πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται⁹ ἐν ὅλῳ τῷ
 κόσμῳ. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω¹⁰ ἐν τῷ **9**
 πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως¹¹
 μνηεῖαν¹² ὑμῶν ποιοῦμαι, πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου **10**

¹ κλητὸς, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁵ ἁγιωσύνη, ης, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁶ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ⁷ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁸ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength. ⁹ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ¹⁰ λατρεύω, serve, worship. ¹¹ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly. ¹² μνηεῖα, ας, ἡ, remembrance, mention.

δεόμενος,¹ εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι² ἐν τῷ θελήματι τοῦ
 θεοῦ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ³ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ⁴ 11
 χάρισμα⁵ ὑμῖν πνευματικόν,⁶ εἰς τὸ στηριχθῆναι⁷ ὑμᾶς, τοῦτο δέ 12
 ἐστίν, συμπαρακληθῆναι⁸ ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως
 ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,⁹ ἀδελφοί, ὅτι 13
 πολλάκις¹⁰ προσθέμην¹¹ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθην¹² ἄχρι
 τοῦ δεῦρο¹³ – ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς
 λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλληνσὶν¹⁴ τε καὶ βαρβάρους,¹⁵ σοφοῖς¹⁶ τε καὶ 14
 ἀνοήτοις¹⁷ ὀφειλέτης¹⁸ εἰμί: οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον¹⁹ καὶ 15
 ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ²⁰ εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι²¹ τὸ 16
 εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστίν εἰς σωτηρίαν
 παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι.¹⁴ 17
 Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται²² ἐκ πίστεως εἰς
 πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται²² γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν²³ 18
 καὶ ἀδικίαν²⁴ ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ²⁴
 κατεχόντων: ²⁵διότι²⁶ τὸ γνωστὸν²⁷ τοῦ θεοῦ φανερόν²⁸ ἐστίν ἐν 19

¹δεόμεμαι, ask, request. ²εὐοδόω, cause to prosper. ³ἐπιποθέω, long for, strain after. ⁴μεταδίδωμι, give a share of, share. ⁵χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁶πνευματικός, spiritual. ⁷στηρίζω, establish, fix firmly. ⁸συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ⁹ἀγνοεῖω, not know, be unaware. ¹⁰πολλάκις, often, many times. ¹¹προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹²κωλύω, forbid, hinder. ¹³δεῦρο, until now, come here! ¹⁴Ἑλλην, ἡνός, ὁ, Greek, Hellene. ¹⁵βάρβαρος, barbarous, barbarian. ¹⁶σοφός, wise. ¹⁷ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹⁸ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹⁹πρόθυμος, willing, ready. ²⁰Ῥώμη, ἡς, ἡ, Rome, strength. ²¹ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ²²ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ²³ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ²⁴ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ²⁵κατέχω, hold back, hold fast. ²⁶διότι, because, on this account. ²⁷γνωστός, known, acquaintance. ²⁸φανερός, manifest, apparent.

αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς ἐφανερώσεν. Τὰ γὰρ ἀόρατα¹ αὐτοῦ 20
ἀπὸ κτίσεως² κόσμου τοῖς ποιήμασιν³ νοούμενα⁴ καθορᾶται,⁵ ἢ τε
αἰδῖος⁶ αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης,⁷ εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς
ἀναπολογήτους·⁸ διότι⁹ γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ 21
εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν¹⁰ ἐν τοῖς διαλογισμοῖς¹¹
αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη¹² ἡ ἀσύνετος¹³ αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες¹⁴ 22
εἶναι σοφοί¹⁵ ἐμωράνθησαν,¹⁶ καὶ ἥλλαξαν¹⁷ τὴν δόξαν τοῦ 23
ἀφθάρτου¹⁸ θεοῦ ἐν ὁμοιώματι¹⁹ εἰκόνος²⁰ φθαρτοῦ²¹ ἀνθρώπου
καὶ πετεινῶν²² καὶ τετραπόδων²³ καὶ ἐρπετῶν.²⁴

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν 24
αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν,²⁵ τοῦ ἀτιμάζεσθαι²⁶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν
ἐαυτοῖς· οἵτινες μετήλλαξαν²⁷ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ 25
ψεύδει,²⁸ καὶ ἐσεβάσθησαν²⁹ καὶ ἐλάτρευσαν³⁰ τῇ κτίσει² παρὰ τὸν
κτίσαντα,³¹ ὅς ἐστιν εὐλογητὸς³² εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

¹ ἀόρατος, invisible, unseen. ² κτίσις, εὖς, ἡ, creation, creature. ³ ποίημα, τος, τό, work, creation. ⁴ νοέω, understand, consider. ⁵ καθοράω, perceive, discern clearly. ⁶ αἰδῖος, eternal, everlasting. ⁷ θειότης, ητος, ἡ, divinity, divine nature. ⁸ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ⁹ διότι, because, on this account. ¹⁰ ματαιόω, become vain. ¹¹ διαλογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, questioning. ¹² σκοτίζω, darken. ¹³ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹⁴ φάσκω, affirm, assert. ¹⁵ σοφός, wise. ¹⁶ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ¹⁷ ἀλλάσσω, change, alter. ¹⁸ ἀφθαρτος, imperishable, immortal. ¹⁹ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ²⁰ εἰκὼν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ²¹ φθαρτός, perishable, corruptible. ²² πετεινόν, ου, τό, bird. ²³ τετράπους, four-footed animal, four-footed. ²⁴ ἐρπετόν, οὔ, τό, creeping thing, reptile. ²⁵ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ²⁶ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²⁷ μεταλλάσσω, exchange, change. ²⁸ ψεύδος, ους, τό, lie. ²⁹ σεβάζομαι, worship. ³⁰ λατρεύω, serve, worship. ³¹ κτίζω, create, form. ³² εὐλογητός, well spoken of, blessed.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη¹ ἀτιμίας·² αἶ τε γὰρ 26

θήλειαι³ αὐτῶν μετέλλαξαν⁴ τὴν φυσικὴν⁵ χρήσιν⁶ εἰς τὴν παρὰ

φύσιν·⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες,⁸ ἀφέντες τὴν φυσικὴν⁵ χρήσιν⁶ 27

τῆς θηλείας,³ ἐξεκαύθησαν⁹ ἐν τῇ ὀρέξει¹⁰ αὐτῶν εἰς ἀλλήλους,

ἄρσενες⁸ ἐν ἄρσεσιν⁸ τὴν ἀσχημοσύνην¹¹ κατεργαζόμενοι,¹² καὶ

τὴν ἀντιμισθίαν¹³ ἣν ἔδει τῆς πλάνης¹⁴ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς

ἀπολαμβάνοντες.¹⁵

Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν¹⁶ τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,¹⁷ 28

παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον¹⁸ νοῦν,¹⁹ ποιεῖν τὰ μὴ

καθήκοντα,²⁰ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ,²¹ πορνείᾳ,²² πονηρίᾳ,²³ 29

πλεονεξίᾳ,²⁴ κακίᾳ·²⁵ μεστοὺς²⁶ φθόνου,²⁷ φόνου,²⁸ ἔριδος,²⁹ δόλου,

κακοηθείας·³¹ ψιθυριστάς,³² καταλάλους,³³ θεοστυγεῖς,³⁴ 30

ὕβριστάς,³⁵ ὑπερηφάνους,³⁶ ἀλαζόνας,³⁷ ἐφευρετὰς³⁸ κακῶν,

γονεῦσιν³⁹ ἀπειθεῖς,⁴⁰ ἀσυνέτους,⁴¹ ἀσυνθέτους,⁴² ἀστόργους,⁴³ 31

ἀσπόνδους,⁴⁴ ἀνελεήμονας·⁴⁵ οἵτινες τὸ δικαίωμα⁴⁶ τοῦ θεοῦ 32

¹ πάθος, ους, τό, suffering, pain. ² ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ³ θήλυς, female, woman. ⁴ μεταλλάσσω, exchange, change. ⁵ φυσικός, natural, according to nature. ⁶ χρήσις, εως, ἡ, use, function. ⁷ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁸ ἄρσιν, male. ⁹ ἐκκαίωμαι, kindle, be inflamed. ¹⁰ ὀρεξις, εως, ἡ, longing, desire. ¹¹ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ¹² κατεργάζομαι, work out, produce. ¹³ ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ¹⁴ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ¹⁵ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ¹⁶ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁷ ἐπιγνώσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁸ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ¹⁹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ²⁰ καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ²¹ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ²² πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ²³ πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ²⁴ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ²⁵ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ²⁶ μεστός, full. ²⁷ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ²⁸ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ²⁹ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ³⁰ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ³¹ κακοήθεια, ας, ἡ, malice, malevolence. ³² ψιθυριστής, οῦ, ὁ, gossip, secret slanderer. ³³ κατάλαλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ³⁴ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ³⁵ ὕβριστής, οῦ, ὁ, violent, insolent. ³⁶ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ³⁷ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ³⁸ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ³⁹ γονεὺς, εως, ὁ, parent. ⁴⁰ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ⁴¹ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ⁴² ἀσύνθετος, faithless, untrustworthy. ⁴³ ἀστοργος, without natural affection, unfeeling. ⁴⁴ ἀσπονδος, irreconcilable, implacable. ⁴⁵ ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ⁴⁶ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed.

ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ
μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν¹ τοῖς πράσσουσιν.

Διὸ ἀναπολόγητος² εἶ, ὦ³ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις **2**
τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις,⁴ τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ
κρίνων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα⁵ τοῦ θεοῦ ἐστιν κατὰ ἀλήθειαν **2**
ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ³ ἄνθρωπε ὁ **3**
κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ
ἐκφεύξῃ⁶ τὸ κρίμα⁵ τοῦ θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου⁷ τῆς χρηστότητος⁸ **4**
αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς⁹ καὶ τῆς μακροθυμίας¹⁰ καταφρονεῖς,¹¹
ἀγνοῶν¹² ὅτι τὸ χρηστὸν¹³ τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιαν¹⁴ σε ἄγει; Κατὰ **5**
δὲ τὴν σκληρότητα¹⁵ σου καὶ ἀμετανόητον¹⁶ καρδίαν θησαυρίζεις
σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως¹⁸ καὶ
δικαιοκρισίας¹⁹ τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα **6**
αὐτοῦ: τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν **7**
καὶ ἀφθαρσίαν²⁰ ζητοῦσιν, ζῶν ἁίωνιον: τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας,²¹ καὶ **8**
ἀπειθοῦσιν²² μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ,²³ θυμὸς²⁴
καὶ ὀργή, θλίψις καὶ στενοχωρία,²⁵ ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου **9**

¹ συνευδοκέω, consent, approve. ² ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ³ ὦ, Oh! omega. ⁴ κατακρίνω, condemn. ⁵ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁶ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ⁷ πλοῦτος, ου, ό, wealth, riches. ⁸ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ⁹ ἀνοχή, ης, ή, forbearance. ¹⁰ μακροθυμία, ας, ή, long-suffering, patience. ¹¹ καταφρονέω, think little of, despise. ¹² ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹³ χρηστός, good, kind. ¹⁴ μετάνοια, ας, ή, repentance, change of mind. ¹⁵ σκληρότης, ητος, ή, hardness (of heart), stubbornness. ¹⁶ ἀμετανόητος, unrepentant. ¹⁷ θησαυρίζω, lay up, store up. ¹⁸ ἀποκάλυψις, εως, ή, revelation, unveiling. ¹⁹ δικαιοκρισία, ας, ή, righteous judgment, just judgment. ²⁰ ἀφθαρσία, ας, ή, incorruptibility, immortality. ²¹ ἐριθεία, ας, ή, rivalry, ambition. ²² ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²³ ἀδικία, ας, ή, unrighteousness. ²⁴ θυμός, ου, ό, wrath, outburst of passion. ²⁵ στενοχωρία, ας, ή, difficulty, distress.

τοῦ κατεργαζομένου¹ τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ
 Ἕλληνος·² δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ 10
 ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι·² οὐ γὰρ ἐστὶν 11
 προσωποληψία³ παρὰ τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως⁴ ἥμαρτον, 12
 ἀνόμως⁴ καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου
 κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταί⁵ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, 13
 ἀλλ' οἱ ποιηταί⁶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ 14
 μὴ νόμον ἔχοντα φύσει⁷ τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ
 ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶν νόμος· οἵτινες ἐνδείκνυνται⁸ τὸ ἔργον τοῦ 15
 νόμου γραπτὸν⁹ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης¹⁰
 αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ¹¹ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν¹²
 κατηγορούντων¹³ ἢ καὶ ἀπολογουμένων,¹⁴ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ 16
 θεὸς τὰ κρυπτὰ¹⁵ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ
 Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,¹⁶ καὶ ἐπαναπαύῃ¹⁷ τῷ νόμῳ, καὶ 17
 καυχᾶσαι ἐν θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις¹⁸ τὰ 18
 διαφέροντα,¹⁹ κατηχούμενος²⁰ ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν 19
 ὁδηγόν²¹ εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν²² ἀφρόνων, 20

¹ κατεργάζομαι, work out, produce. ² Ἕλλην, ἡνος, ὁ, Greek, Hellene. ³ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ⁴ ἀνόμως, lawlessly, without law. ⁵ ἀκροατής, οὐ, ὁ, hearer, hearer of. ⁶ ποιητής, οὐ, ὁ, maker, doer. ⁷ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁸ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ⁹ γραπτός, written. ¹⁰ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹¹ μεταξὺ, between, after. ¹² λογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, reflection. ¹³ κατηγορέω, accuse, charge. ¹⁴ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ¹⁵ κρυπτός, hidden, secret. ¹⁶ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ¹⁷ ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ¹⁸ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁹ διαφέρω, differ, carry through. ²⁰ κατηχέω, teach by word of mouth. ²¹ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ²² παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ²³ ἄφρων, foolish, senseless.

διδάσκαλον νηπίων,¹ ἔχοντα τὴν μόρφωσιν² τῆς γνώσεως³ καὶ
 τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ 21
 διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν,⁴ κλέπτεις; Ὁ λέγων μὴ 22
 μοιχεύειν,⁵ μοιχεύεις; Ὁ βδελυσσόμενος⁶ τὰ εἰδωλα,⁷ ἱεροσυλεῖς⁸
 ; Ὅς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως⁹ τοῦ νόμου τὸν 23
 θεὸν ἀτιμάζεις;¹⁰ Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται 24
 ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ,¹¹ 25
 ἐὰν νόμον πράσσης; ἐὰν δὲ παραβάτης¹² νόμου ᾖ, ἡ περιτομὴ
 σου ἀκροβυστία¹³ γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία¹³ τὰ 26
 δικαιώματα¹⁴ τοῦ νόμου φυλάσσης, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία¹³ αὐτοῦ εἰς
 περιτομὴν λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως¹⁵ ἀκροβυστία,¹³ 27
 τὸν νόμον τελοῦσα,¹⁶ σὲ τὸν διὰ γράμματος¹⁷ καὶ περιτομῆς
 παραβάτην¹² νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερώ¹⁸ Ἰουδαῖός ἐστιν, 28
 οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερώ¹⁸ ἐν σαρκὶ περιτομὴ; ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ¹⁹ 29
 Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι;¹⁷ οὗ ὁ
 ἔπαινος²⁰ οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

¹ νήπιος, infant, child. ² μόρφωσις, εως, ἡ, embodiment, form. ³ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ⁴ κλέπτω, steal. ⁵ μοιχεύω, commit adultery. ⁶ βδελύσσομαι, detest, abhor. ⁷ εἰδωλον, ου, τό, image, idol. ⁸ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ⁹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁰ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹¹ ὠφελέω, profit, help. ¹² παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ¹³ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁴ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹⁵ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁶ τελέω, finish, fulfill. ¹⁷ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ¹⁸ φανερός, manifest, apparent. ¹⁹ κρυπτός, hidden, secret. ²⁰ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation.

Τί οὖν τὸ περισσὸν¹ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια² τῆς περιτομῆς; 3

Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον·³ πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν

τὰ λόγια⁴ τοῦ θεοῦ. Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν⁵ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία⁶ 3

αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσῃ;⁷ Μὴ γένοιτο: γινέσθω δὲ 4

ὁ θεὸς ἀληθής,⁸ πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,⁹ καθὼς γέγραπται,

Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς¹⁰ ἐν τῷ

κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία¹¹ ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, 5

τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος¹³ ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων¹⁴ τὴν ὀργήν;— κατὰ

ἄνθρωπον λέγω — Μὴ γένοιτο: ἐπεὶ¹⁵ πῶς κρίνει ὁ θεὸς τὸν 6

κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι¹⁶ 7

ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς

κρίνομαι; Καὶ μή — καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασίν 8

τινες ἡμᾶς λέγειν — ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ;

Ὡν τὸ κρίμα¹⁷ ἔνδικόν¹⁸ ἐστίν.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;¹⁹ Οὐ πάντως·²⁰ προητιασάμεθα²¹ γὰρ 9

Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας²² πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς 10

γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς: οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν,²³ 11

οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν²⁴ τὸν θεόν: πάντες ἐξέκλιναν,²⁵ ἅμα²⁶ 12

¹ περισσός, excessive, abundant. ² ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ³ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ⁴ λόγιον, οὔ, τό, saying, oracle. ⁵ ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ⁶ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ⁷ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁸ ἀληθής, true, unconcealed. ⁹ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ¹⁰ νικάω, overcome, conquer. ¹¹ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹² συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹³ ἄδικος, unjust, unrighteous. ¹⁴ ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ¹⁵ ἐπεὶ, when, since. ¹⁶ ψεῦσμα, τος, τό, lie, falsehood. ¹⁷ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹⁸ ἐνδικος, righteous, just. ¹⁹ προέχω, excel, surpass. ²⁰ πάντως, altogether, by all means. ²¹ προαιτιάμαι, accuse beforehand. ²² Ἑλληνας, ἡνος, ὁ, Greek, Hellene. ²³ συνιῶμι, understand, consider. ²⁴ ἐκζητέω, seek out, inquire. ²⁵ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ²⁶ ἅμα, at the same time.

ἡχρειώθησαν:¹ οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,² οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός:
τάφος³ ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ⁴ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν 13
ἐδολιούσαν:⁵ ἰός⁶ ἀσπίδων⁷ ὑπὸ τὰ χεῖλη⁸ αὐτῶν: ὣν τὸ στόμα 14
ἄρα⁹ καὶ πικρίας¹⁰ γέμει: ¹¹ ὀξεῖς¹² οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι¹³ αἷμα: 15
σύντριμμα¹⁴ καὶ ταλαιπωρία¹⁵ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν 17
εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν: οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι¹⁶ τῶν 18
ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν 19
στόμα φραγῇ,¹⁷ καὶ ὑπόδικος¹⁸ γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ: 20
διότι¹⁹ ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον
αὐτοῦ: διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις²⁰ ἁμαρτίας. Νυνὶ²¹ δὲ χωρὶς 21
νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ
νόμου καὶ τῶν προφητῶν: δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ 22
χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας: οὐ γάρ
ἐστιν διαστολή:²² πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται²³ τῆς 23
δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν²⁴ τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς 24
ἀπολυτρώσεως²⁵ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: ὃν προέθετο²⁶ ὁ θεὸς 25

¹ ἡχρειώω, am good for nothing. ² χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ³ τάφος, ου, ό, grave, tomb. ⁴ λάρυγξ, γγος, ό, throat. ⁵ δολιόω, deceive, act deceitfully. ⁶ ἰός, ου, ό, rust, poison. ⁷ ἀσπίς, ἰδος, ή, asp. ⁸ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ⁹ ἄρα, ἄς, ή, curse, prayer or prayer for evil. ¹⁰ πικρία, ας, ή, bitterness. ¹¹ γέμω, fill, am full of. ¹² ὀξύς, sharp, swift. ¹³ ἐκχέω, pour out, shed. ¹⁴ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ¹⁵ ταλαιπωρία, ας, ή, distress, misery. ¹⁶ ἀπέναντι, over against, before. ¹⁷ φράσσω, stop, shut. ¹⁸ ὑπόδικος, answerable, accountable. ¹⁹ διότι, because, on this account. ²⁰ ἐπίγνωσις, εως, ή, knowledge, discernment. ²¹ νυνί, now, already. ²² διαστολή, ης, ή, difference, distinction. ²³ ὑστερέω, lack, need. ²⁴ δωρεάν, without cost, without cause. ²⁵ ἀπολύτρωσις, εως, ή, redemption, deliverance. ²⁶ προτίθεμαι, purpose, design beforehand.

ἱλαστήριον,¹ διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν²
 τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν³ τῶν προγεγονότων⁴
 ἁμαρτημάτων,⁵ ἐν τῇ ἀνοχῇ⁶ τοῦ θεοῦ: πρὸς ἔνδειξιν² τῆς 26
 δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον
 καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχσις;⁷ 27
 Ἐξεκλείσθη.⁸ Διὰ ποίου νόμου; Ὡς ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ
 νόμου πίστεως. Λογιζόμεθα οὖν πιστεῖ δικαιоῦσθαι ἄνθρωπον, 28
 χωρὶς ἔργων νόμου. Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχί δὲ καὶ 29
 ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν: ἐπεὶ περ⁹ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει 30
 περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν¹⁰ διὰ τῆς πίστεως. 31
 Νόμον οὖν καταργοῦμεν¹¹ διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ
 νόμον ἰστώμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ σάρκα; 4
 Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα,¹² ἀλλ' οὐ
 πρὸς τὸν θεόν. Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ 3
 θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ 4
 μισθός¹³ οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφειλῆμα.¹⁴ Τῷ δὲ 5
 μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ,¹⁵

¹ ἱλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering. ² ἔνδειξις, εως, ἡ, proof, sign. ³ πάρεσις, εως, ἡ, passing over, overlooking. ⁴ προγίνομαι, happen before, be done before. ⁵ ἁμαρτημα, τος, τό, sin, fault. ⁶ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ⁷ καύχσις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ⁸ ἐκλείω, shut out, exclude. ⁹ ἐπεὶ περ, since indeed, seeing that. ¹⁰ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹¹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹² καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ¹³ μισθός, οὔ, ὁ, wages, reward. ¹⁴ ὀφειλῆμα, τος, τό, debt, that which is owed. ¹⁵ ἀσεβής, ungodly, impious.

λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ¹ καὶ Δαυὶδ 6
 λέγει τὸν μακαρισμὸν² τοῦ ἀνθρώπου, ὃ ὁ θεὸς λογίζεται
 δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,³ 7
 καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν⁴ αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐ μὴ 8
 λογίσῃται κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς² οὗτος οὗτος ἐπὶ τὴν 9
 περιτομήν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;⁵ Λέγομεν γὰρ ὅτι
 Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν 10
 ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ;⁵ Οὐκ ἐν περιτομῇ,
 ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ;⁵ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδᾳ⁶ 11
 τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ;⁵ εἰς τὸ εἶναι
 αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας,⁵ εἰς τὸ
 λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην: καὶ πατέρα περιτομῆς 12
 τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν⁷ τοῖς
 ἔχουσιν⁸ τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ⁵ τοῦ πατρὸς ἡμῶν
 Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ 13
 σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον⁹ αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ
 διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,⁹ 14
 κεκένωται¹⁰ ἡ πίστις, καὶ κατήργηται¹¹ ἡ ἐπαγγελία: ὁ γὰρ νόμος 15
 ὁργὴν κατεργάζεται:¹² οὗ¹³ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.¹⁴

¹ καθάπερ, even as, just as. ² μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ³ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁴ ἐπικαλύπτω, cover up. ⁵ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁶ σφραγίς, ἴδος, ἡ, seal, signet ring. ⁷ στοιχέω, walk orderly, follow. ⁸ ἔχων, ους, τό, track, footprint. ⁹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹⁰ κενόω, empty, make void. ¹¹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹² κατεργάζομαι, work out, produce. ¹³ οὗ, ὅ, where, when. ¹⁴ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression.

Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν¹ τὴν 16
 ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ
 καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἐστὶν πατὴρ πάντων ἡμῶν – 17
 καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε –
 κατέναντι² οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζῶσποιούντος³ τοὺς νεκρούς,
 καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι 18
 ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ
 τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας 19
 τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν⁴ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον⁵ –
 ἑκατονταέτης⁶ πού⁷ ὑπάρχων – καὶ τὴν νέκρωσιν⁸ τῆς μήτρας⁹
 Σάρρας¹⁰: εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη¹¹ τῇ 20
 ἀπιστίᾳ,¹² ἀλλ' ἐνεδυναμώθη¹³ τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, καὶ 21
 πληροφορηθεὶς¹⁴ ὅτι ὁ ἐπήγγελται,¹⁵ δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. 22
 Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' 23
 αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ: ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει 24
 λογιῆσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν
 κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα¹⁶ 25
 ἡμῶν, καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν¹⁷ ἡμῶν.

¹ βέβαιος, firm, secure. ² κατέναντι, over against, opposite. ³ ζῶσποιέω, make alive, make to live. ⁴ κατανοέω, observe, understand. ⁵ νεκρώω, put to death, render weak. ⁶ ἑκατονταέτης, hundred years old. ⁷ πού, somewhere, about. ⁸ νέκρωσις, εὖως, ἡ, death, putting to death. ⁹ μήτρα, ας, ἡ, womb. ¹⁰ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ¹¹ διακρίνω, discriminate, judge. ¹² ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹³ ἐνδυναμόω, strengthen, empower. ¹⁴ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ¹⁵ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁶ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹⁷ δικαίωσις, εὖως, ἡ, justification, acquittal.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ ⁵
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν¹ ²
 ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, καὶ
 καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ ³
 καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν
 κατεργάζεται,² ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν,³ ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ἡ δὲ ⁴
 ἐλπίς οὐ καταισχύνει,⁴ ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται⁵ ἐν ταῖς
 καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ ⁶
 χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν,⁶ κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν⁷
 ἀπέθανεν. Μόλις⁸ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ ⁷
 τοῦ ἀγαθοῦ τάχα⁹ τις καὶ τολμᾷ¹⁰ ἀποθανεῖν. Συνίστησιν¹¹ δὲ τὴν ⁸
 ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν
 χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες ⁹
 νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰
 Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν¹² τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ
 υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες¹² σωθησόμεθα ἐν τῇ
 ζωῇ αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ ¹¹
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν¹³
 ἐλάβομεν.

¹ προσαγωγή, ἤς, ἡ, access, approach. ² κατεργάζομαι, work out, produce. ³ δοκιμή, ἤς, ἡ, proof, approval. ⁴ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁵ ἐκχέω, pour out, shed. ⁶ ἀσθενής, weak, infirm. ⁷ ἀσεβής, ungodly, impious. ⁸ μόλις, with difficulty, hardly. ⁹ τάχα, perhaps, possibly. ¹⁰ τολμᾶω, dare, endure. ¹¹ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹² καταλλάσσω, reconcile. ¹³ καταλλαγὴ, ἤς, ἡ, reconciliation.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον 12

εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας

ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον – ἄχρι γὰρ 13

νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ: ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται,¹ μὴ

ὄντος νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν² ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι³ 14

Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι⁴ τῆς

παραβάσεως⁵ Ἀδὰμ, ὃς ἐστὶν τύπος⁶ τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ ὡς 15

τὸ παράπτωμα,⁷ οὕτως καὶ τὸ χάρισμα.⁸ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς

παραπτώματι⁷ οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ

θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ⁹ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ

εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς 16

ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα:¹⁰ τὸ μὲν γὰρ κρίμα¹¹ ἐξ ἐνὸς εἰς

κατάκριμα,¹² τὸ δὲ χάρισμα⁸ ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων⁷ εἰς

δικαίωμα.¹³ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι⁷ ὁ θάνατος 17

ἐβασίλευσεν² διὰ τοῦ ἐνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν¹⁴

τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς⁹ τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν

ζωῇ βασιλεύσουσιν² διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' 18

ἐνὸς παραπτώματος⁷ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα,¹²

οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαιώματος¹³ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς

¹ ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ² βασιλεύω, reign, rule. ³ μέχρι, until, as far as (gen). ⁴ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁵ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁶ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁷ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁸ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁹ δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift. ¹⁰ δώρημα, τος, τό, gift, present. ¹¹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹² κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ¹³ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹⁴ περισσεῖα, ἄς, ἡ, superfluity, surplus.

δικαίωσιν¹ ζωῆς. Ὡςπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς² τοῦ ἐνὸς 19
 ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν³ οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ
 τῆς ὑπακοῆς⁴ τοῦ ἐνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται³ οἱ πολλοί. 20
 Νόμος δὲ παρεισήλθεν,⁵ ἵνα πλεονάσῃ⁶ τὸ παράπτωμα:⁷ οὗ⁸ δὲ
 ἐπλεόνασεν⁶ ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν⁹ ἡ χάρις: ἵνα ὥςπερ 21
 ἐβασίλευσεν¹⁰ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις
 βασιλεύσῃ¹⁰ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ
 τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν¹¹ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;⁶ 6
 Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν
 ἐν αὐτῇ; Ἡ ἀγνοεῖτε¹² ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, 3
 εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν¹³ οὖν αὐτῷ 4
 διὰ τοῦ βαπτίσματος¹⁴ εἰς τὸν θάνατον: ἵνα ὥςπερ ἡγέρθη
 χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν
 καινότητι¹⁵ ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι¹⁶ γεγόναμεν 5
 τῷ ὁμοιώματι¹⁷ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως
 ἐσόμεθα: τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς¹⁸ ἡμῶν ἄνθρωπος 6
 συνεσταυρώθη,¹⁹ ἵνα καταργηθῇ²⁰ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ

¹ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ² παρακοή, ἥς, ἡ, disobedience. ³ καθίστημι, set, constitute. ⁴ ὑπακοή, ἥς, ἡ, obedience. ⁵ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ⁶ πλεονάζω, superabound, make to abound. ⁷ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁸ οὗ, where, when. ⁹ ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly. ¹⁰ βασιλεύω, reign, rule. ¹¹ ἐπιμένω, continue, remain. ¹² ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹³ συνθάπτω, bury along with. ¹⁴ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ¹⁵ καινότης, ἡ, newness, freshness. ¹⁶ σύμφυτος, identified with, united with. ¹⁷ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁸ παλαιός, old, ancient. ¹⁹ συσταυρόω, crucify together with. ²⁰ καταργέω, make ineffective, abolish.

μηκέτι¹ δουλεύειν² ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ: ὁ γὰρ ἀποθανὼν 7
 δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, 8
 πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν³ αὐτῷ: εἰδότες ὅτι χριστὸς 9
 ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει: θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι
 κυριεύει.⁴ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ:⁵ ὃ δὲ 10
 ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν 11
 εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
 ἡμῶν.

Μὴ οὖν βασιλευέτω⁶ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ⁷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ 12
 ὑπακούειν⁸ αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ: μηδὲ παριστάνετε τὰ 13
 μέλη ὑμῶν ὅπλα⁹ ἀδικίας¹⁰ τῇ ἁμαρτίᾳ: ἀλλὰ παραστήσατε
 ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα⁹
 δικαιοσύνης τῷ θεῷ. Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει:⁴ οὐ γάρ 14
 ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; 15
 Μὴ γένοιτο. Οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς 16
 ὑπακοήν,¹¹ δοῦλοί ἐστε ὃ ὑπακούετε,⁸ ἥτοι¹² ἁμαρτίας εἰς
 θάνατον, ἢ ὑπακοῆς¹¹ εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἤτε 17

¹μηκέτι, no longer. ²δουλεύω, serve, am a slave. ³συζάω, live with, live together with. ⁴κυριεύω, be lord over, rule. ⁵ἐφάπαξ, once for all, once. ⁶βασιλεύω, reign, rule. ⁷θνητός, subject to death, mortal. ⁸ὑπακούω, obey, listen. ⁹ὅπλον, ου, τό, tool, implement. ¹⁰ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹¹ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹²ἥτοι, either, or of course.

δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε¹ δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν
 παρεδόθητε τύπον² διδασκῆς· ἐλευθερωθέντες³ δὲ ἀπὸ τῆς 18
 ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε⁴ τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον⁵ λέγω διὰ 19
 τὴν ἀσθένειαν⁶ τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ
 μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ⁷ καὶ τῇ ἀνομίᾳ⁸ εἰς τὴν ἀνομίαν,⁸
 οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς
 ἁγιασμόν.⁹ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι¹⁰ ἦτε τῇ 20
 δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν 21
 ἐπαισχύνεσθε;¹¹ Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ¹² δὲ 22
 ἐλευθερωθέντες³ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες⁴ δὲ τῷ θεῷ,
 ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,⁹ τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. 23
 Τὰ γὰρ ὀψώνια¹³ τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα¹⁴ τοῦ θεοῦ
 ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,¹⁵ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – ὅτι ὁ 7
 νόμος κυριεύει¹⁶ τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ 2
 ὑπανδρος¹⁷ γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ
 ἀνὴρ, κατήργηται¹⁸ ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα οὖν ζῶντος 3
 τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς¹⁹ χρηματίζει,²⁰ ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν

¹ ὑπακούω, obey, listen. ² τύπος, οὐ, ὁ, mark, example. ³ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁴ δουλῶω, enslave, bring under subjection. ⁵ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ⁶ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁷ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁸ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁹ ἁγιασμός, οὐ, ὁ, consecration, holiness. ¹⁰ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹¹ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹² νυνί, now, already. ¹³ ὀψώνιον, οὐ, τό, compensation, wages. ¹⁴ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁶ κυριεύω, be lord over, rule. ¹⁷ ὑπανδρος, under or subject to a man, married. ¹⁸ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁹ μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ²⁰ χρηματίζω, instruct, reveal.

δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα¹ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι
 αὐτὴν μοιχαλίδα,² γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, 4
 καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε³ τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ,
 εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα
 καρποφορήσωμεν⁴ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ 5
 παθήματα⁵ τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο⁶ ἐν τοῖς
 μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι⁴ τῷ θανάτῳ. Νυνὶ⁷ δὲ 6
 κατηργήθημεν⁸ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,⁹
 ὥστε δουλεύειν¹⁰ ἡμᾶς ἐν καινότητι¹¹ πνεύματος, καὶ οὐ
 παλαιότητι¹² γράμματος.¹³

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τὴν 7
 ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ
 ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις:¹⁴ ἀφορμὴν¹⁵ δὲ 8
 λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο¹⁶ ἐν ἐμοὶ
 πᾶσαν ἐπιθυμίαν: χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων 9
 χωρὶς νόμου ποτέ: ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,
 ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζώην, αὕτη εἰς 10
 θάνατον: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν¹⁵ λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς 11

¹ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ² μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ³ θανατόω, put to death, subdue. ⁴ καρποφορέω, bear fruit. ⁵ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ⁶ ἐνεργέω, work, effect. ⁷ νυνὶ, now, already. ⁸ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁹ κατέχω, hold back, hold fast. ¹⁰ δουλεύω, serve, am a slave. ¹¹ καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ¹² παλαιότης, ητος, ἡ, age, oldness. ¹³ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ¹⁴ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹⁵ ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ¹⁶ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁷ ἀναζάω, live again, be resurrected.

ἐξηπάτησέν¹ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὡστε ὁ μὲν νόμος 12
 ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν 13
 ἐμοὶ γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ
 ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη² θάνατον – ἵνα
 γένηται καθ' ὑπερβολὴν³ ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.
 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός⁴ ἐστίν: ἐγὼ δὲ σαρκικός⁵ 14
 εἰμι, πεπραμένος⁶ ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ κατεργάζομαι,² οὐ 15
 γινώσκω: οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω: ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο
 ποιῶ. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι⁷ τῷ νόμῳ ὅτι καλός. 16
 Νυνὶ⁸ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι² αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁹ ἐν 17
 ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ⁹ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἐστίν ἐν τῇ 18
 σαρκί μου, ἀγαθόν: τὸ γὰρ θέλειν παράκειται¹⁰ μοι, τὸ δὲ
 κατεργάζεσθαι² τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ 19
 ἀγαθόν: ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω 20
 ἐγώ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι² αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα
 ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν 21
 τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.¹⁰ Συνήδομαι¹¹ γὰρ τῷ 22
 νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω¹² ἄνθρωπον: βλέπω δὲ ἕτερον νόμον 23
 ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον¹³ τῷ νόμῳ τοῦ νοός¹⁴

¹ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ² κατεργάζομαι, work out, produce. ³ ὑπερβολή, ἥς, ἡ, excess, superiority. ⁴ πνευματικός, spiritual. ⁵ σαρκικός, fleshly, carnal. ⁶ πιπράσκω, sell. ⁷ σύμφημι, concur, agree with. ⁸ νυνί, now, already. ⁹ οἰκέω, inhabit, dwell. ¹⁰ παράκειμαι, be present, at hand. ¹¹ συνήδομαι, delight in, rejoice together. ¹² ἔσω, within, inside. ¹³ ἀντιστρατεύω, make war against. ¹⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty.

μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά¹ με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν
 τοῖς μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος² ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται³ 24
 ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ 25
 Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοί⁴
 δουλεύω⁵ νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα⁶ τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα 8
 περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος 2
 τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν⁷ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς
 ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον⁸ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ 3
 ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
 ὁμοιώματι⁹ σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν¹⁰ τὴν
 ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί· ἵνα τὸ δικαίωμα¹¹ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν 4
 ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ 5
 γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν·¹² οἱ δὲ κατὰ
 πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα¹³ τῆς σαρκὸς 6
 θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα¹³ τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· διότι¹⁴ 7
 τὸ φρόνημα¹³ τῆς σαρκὸς ἐχθρα¹⁵ εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ
 οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ 8

¹ αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ² ταλαίπωρος, miserable, wretched. ³ ῥύομαι, rescue, save. ⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁵ δουλεύω, serve, am a slave. ⁶ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁷ ἠλευθέρω, set free, exempt (from liability). ⁸ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁹ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁰ κατακρίνω, condemn. ¹¹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹² φρονέω, think, judge. ¹³ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹⁴ διότι, because, on this account. ¹⁵ ἐχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility.

ἀρέσαι¹ οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν 9
 πνεύματι, εἴπερ² πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ³ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα
 χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, 10
 τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ
 δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν 11
 οἰκεῖ³ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσῃ⁴ καὶ
 τὰ θνητὰ⁵ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν⁶ αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται⁷ ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα 12
 ζῆν: εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν: εἰ δὲ 13
 πνεύματι τὰς πράξεις⁸ τοῦ σώματος θανατοῦτε,⁹ ζήσεσθε. Ὅσοι 14
 γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ 15
 ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας¹⁰ πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε
 πνεῦμα υἰοθεσίας,¹¹ ἐν ᾧ κρᾶζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Αὐτὸ τὸ 16
 πνεῦμα συμμαρτυρεῖ¹² τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ:
 εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι:¹³ κληρονόμοι¹³ μὲν θεοῦ, 17
 συγκληρονόμοι¹⁴ δὲ χριστοῦ: εἴπερ² συμπάσχομεν,¹⁵ ἵνα καὶ
 συνδοξασθῶμεν.¹⁶

¹ ἀρέσκω, please, serve. ² εἴπερ, if perhaps, if indeed. ³ οἰκέω, inhabit, dwell. ⁴ ζωοποιέω, make alive, make to live. ⁵ θνητός, subject to death, mortal. ⁶ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ⁷ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ⁸ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ⁹ θανατόω, put to death, subdue. ¹⁰ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹¹ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹² συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹³ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹⁴ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ¹⁵ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ¹⁶ συνδοξάζω, glorify together with.

Λογίζομαι γὰρ οὐκ ἄξια τὰ παθήματα¹ τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν 18
 μέλλουσιν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι² εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ 19
 ἀποκαρδοκία³ τῆς κτίσεως⁴ τὴν ἀποκάλυψιν⁵ τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ
 ἀπεκδέχεται.⁶ Τῇ γὰρ ματαιότητι⁷ ἡ κτίσις⁴ ὑπετάγη, οὐχ 20
 ἐκούσα,⁸ ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι: ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ 21
 κτίσις⁴ ἐλευθερωθήσεται⁹ ἀπὸ τῆς δουλείας¹⁰ τῆς φθορᾶς¹¹ εἰς τὴν
 ἐλευθερίαν¹² τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι 22
 πᾶσα ἡ κτίσις⁴ συστενάζει¹³ καὶ συνωδίνει¹⁴ ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ 23
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν¹⁵ τοῦ πνεύματος ἔχοντες,
 καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,¹⁶ υἱοθεσίαν¹⁷
 ἀπεκδεχόμενοι,⁶ τὴν ἀπολύτρωσιν¹⁸ τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ γὰρ 24
 ἐλπίδι ἐσώθημεν: ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς: ὁ γὰρ
 βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' 25
 ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.⁶

Ὡσαύτως¹⁹ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται²⁰ ταῖς ἀσθενείαις²¹ 26
 ἡμῶν: τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὼς²² δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ'
 αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει²³ ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς²⁴

¹πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ³ἀποκαρδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ⁴κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ⁵ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁶ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ⁷ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ⁸ἐκῶν, of one's own free will, voluntarily. ⁹ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹⁰δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹¹φθορά, ας, ἡ, destruction, corruption. ¹²ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹³συστενάζω, lament, groan together. ¹⁴συνωδίνω, suffer agony together. ¹⁵ἀπαρχή, ἥς, ἡ, first fruit. ¹⁶στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ¹⁷υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁸ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁹ὡσαύτως, likewise. ²⁰συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ²¹ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ²²καθὼς, in so far as, as. ²³ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ²⁴στεναγμός, ος, ὁ, groan, groaning.

ἀλαλήτοις;¹ ὁ δὲ ἐρευνῶν² τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα³ τοῦ 27
 πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει⁴ ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ 28
 ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ⁵ εἰς ἀγαθόν, τοῖς
 κατὰ πρόθεσιν⁶ κλητοῖς⁷ οὖσιν. Ὅτι οὖς προέγνω,⁸ καὶ 29
 προώρισεν⁹ συμμόρφους¹⁰ τῆς εἰκόνης¹¹ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ
 εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον¹² ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς: οὖς δὲ προώρισεν, 30
 τούτους καὶ ἐκάλεσεν: καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν:
 οὖς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; 31
 Ὃς γε¹³ τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,¹⁴ ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων
 παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν
 χαρίσεται;¹⁵ Τίς ἐγκαλέσει¹⁶ κατὰ ἐκλεκτῶν¹⁷ θεοῦ; Θεὸς ὁ 33
 δικαίων: τίς ὁ κατακρίνων;¹⁸ Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ 34
 ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει⁴ ὑπὲρ
 ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς χωρίσει¹⁹ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, 35
 ἢ στενοχωρία,²⁰ ἢ διωγμός,²¹ ἢ λιμός,²² ἢ γυμνότης,²³ ἢ κίνδυνος,²⁴
 ἢ μάχαιρα;²⁵ Καθὼς γέγραπται ὅτι Ὑνεκέν²⁶ σου θανατούμεθα²⁷ 36

¹ ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ² ἐρευνᾶω, search diligently. ³ φρόνημα, τὸς, τό, mind set, way of thinking. ⁴ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ⁵ συνεργέω, work together. ⁶ πρόθεσις, εὖς, ἡ, setting forth, purpose. ⁷ κλητός, called, summoned. ⁸ προγινώσκω, know beforehand. ⁹ προορίζω, predetermine, foreordain. ¹⁰ σύμμορφος, similar in form, similar. ¹¹ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ¹² πρωτότοκος, first-born. ¹³ γέ, indeed, at least. ¹⁴ φείδομαι, spare, abstain. ¹⁵ χαρίζομαι, give freely, forgive. ¹⁶ ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ¹⁷ ἐκλεκτός, chosen, elect. ¹⁸ κατακρίνω, condemn. ¹⁹ χωρίζω, separate, depart. ²⁰ στενοχωρία, ἀς, ἡ, difficulty, distress. ²¹ διωγμός, οὖ, ὁ, persecution. ²² λιμός, οὖ, ὁ, hunger, famine. ²³ γυμνότης, ἡτος, ἡ, nakedness, exposure. ²⁴ κίνδυνος, οὖ, ὁ, danger, peril. ²⁵ μάχαιρα, ἡς, ἡ, sword. ²⁶ ὕνεκεν, for the sake of, on account of. ²⁷ θανατόω, put to death, subdue.

ὅλην τὴν ἡμέραν: ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.¹ Ἄλλ' ἐν 37
 τούτοις πᾶσιν ὑπερνικώμεν² διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38
 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε
 ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα³ οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα⁴ 39
 οὔτε βάθος⁵ οὔτε τις κτίσις⁶ ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι⁷ ἀπὸ
 τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,⁸ συμμαρτυρούσης⁹ μοι τῆς 9
 συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ὅτι λύπη¹⁰ μοι ἐστὶν μεγάλη, 2
 καὶ ἀδιάλειπτος¹¹ ὁδύνη¹² τῇ καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν¹³ γὰρ αὐτὸς 3
 ἐγὼ ἀνάθεμα¹⁴ εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου,
 τῶν συγγενῶν¹⁵ μου κατὰ σάρκα: οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται,¹⁶ ὧν ἡ 4
 υἰοθεσία¹⁷ καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία¹⁸ καὶ ἡ
 λατρεία¹⁹ καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ 5
 κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς²⁰ εἰς τοὺς αἰῶνας.
 Ἀμήν. Οὐχ οἷον²¹ δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν²² ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ 6
 πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ: οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα 7
 Ἀβραάμ, πάντες τέκνα: ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.
 Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ: 8

¹ σφαγή, ης, ἡ, slaughter, sacrifice. ² ὑπερνικάω, prevail completely. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ ὕψωμα, τος, τό, height, lofty thing. ⁵ βάθος, ους, τό, depth, deep. ⁶ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ⁷ χωρίζω, separate, depart. ⁸ ψεύδομαι, lie. ⁹ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹⁰ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ¹¹ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ¹² ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ¹³ εὐχομαι, pray, wish. ¹⁴ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ¹⁵ συγγενής, kindred, relative. ¹⁶ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁷ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁸ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ¹⁹ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ²⁰ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ²¹ οἷος, such as, of what kind. ²² ἐκπίπτω, fall away, fall out.

ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9

Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον

ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα¹ υἱός. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ 10

Ῥεβέκκα² ἐξ ἐνὸς κοίτην³ ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν – 11

μήπω⁴ γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν,

ἵνα ἢ κατ' ἐκλογὴν⁵ πρόθεσις⁶ τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ'

ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει⁷ τῷ 12

ἐλάσσονι.⁸ Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ 13

Ἰσαὺ ἐμίσησα.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία⁹ παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ 14

Μωϋσῇ λέγει, Ἐλεήσω¹⁰ ὃν ἂν ἐλεῶ,¹⁰ καὶ οἰκτειρήσω¹¹ ὃν ἂν

οἰκτείρω.¹¹ Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,¹² ἀλλὰ 16

τοῦ ἐλεοῦντος¹⁰ θεοῦ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ¹³ ὅτι Εἰς 17

αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά¹⁴ σε, ὅπως ἐνδείξωμαι¹⁵ ἐν σοὶ τὴν δύναμίν

μου, καὶ ὅπως διαγγέλῃ¹⁶ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα οὖν 18

ὃν θέλει ἐλεεῖ:¹⁰ ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.¹⁷

¹ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ² Ῥεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ³ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ⁴ μήπω, not yet. ⁵ ἐκλογή, ἥς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁶ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ⁷ δουλεύω, serve, am a slave. ⁸ ἐλάσσων, lesser, less. ⁹ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹⁰ ἐλεέω, have mercy, pity. ¹¹ οἰκτείρω, pity, have compassion on. ¹² τρέχω, run, exercise myself. ¹³ Φαραῶ, ὁ, Pharaoh. ¹⁴ ἐξεγείρω, raise, raise up. ¹⁵ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁶ διαγγέλλω, publish abroad, proclaim. ¹⁷ σκληρύνω, harden.

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;¹ Τῷ γὰρ βουλήματι² αὐτοῦ τίς 19
 ἀνθέστηκεν;³ Μενούγγε,⁴ ὦ⁵ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ 20
 ἀνταποκρινόμενος⁶ τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα⁷ τῷ πλάσαντι,⁸
 Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς⁹ τοῦ 21
 πηλοῦ,¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος¹¹ ποιῆσαι ὁ μὲν εἰς τιμὴν
 σκεῦος,¹² ὁ δὲ εἰς ἀτιμίαν;¹³ Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι¹⁴ τὴν 22
 ὀργήν, καὶ γνωρίσαι¹⁵ τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ
 μακροθυμίᾳ¹⁶ σκεύη¹² ὀργῆς κατηρτισμένα¹⁷ εἰς ἀπώλειαν:¹⁸ καὶ 23
 ἵνα γνωρίσῃ¹⁵ τὸν πλοῦτον¹⁹ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη¹² ἐλέους,²⁰
 ἃ προητοίμασεν²¹ εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ 24
 Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὠσηῇ λέγει, Καλέσω 25
 τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην
 ἡγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ²² ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός 26
 μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζώντος. Ἡσαΐας²³ δὲ 27
 κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς²⁴ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς
 ἡ ἄμμος²⁵ τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα²⁶ σωθήσεται: λόγον γὰρ 28
 συντελῶν²⁷ καὶ συντέμνων²⁸ ἐν δικαιοσύνῃ: ὅτι λόγον
 συντετμημένον²⁸ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς 29

¹ μέμφομαι, find fault with, blame. ² βούλημα, τος, τό, purpose, will. ³ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁴ μενούγγε, on the contrary, indeed. ⁵ ὦ, Oh! omega. ⁶ ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ⁷ πλάσμα, τος, τό, image, figure. ⁸ πλάσσω, form, mold. ⁹ κεραμεὺς, ἑως, ὁ, potter. ¹⁰ πηλός, οὐ, ὁ, clay, mud. ¹¹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹² σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ¹³ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ¹⁴ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁵ γνωρίζω, make known, declare. ¹⁶ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹⁷ καταρτίζω, mend, fit. ¹⁸ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ¹⁹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²⁰ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ²¹ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine. ²² οὐ, where, when. ²³ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ²⁴ ἀριθμός, οὐ, ὁ, number, total. ²⁵ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ²⁶ κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ²⁷ συντελέω, complete, accomplish. ²⁸ συντέμνω, cut short, shorten.

προεΐρηκεν¹ Ἡσαΐας,² Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ³ ἐγκατέλιπεν⁴ ἡμῖν
σπέρμα, ὡς Σόδομα⁵ ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα⁶ ἂν
ὡμοιώθημεν.⁷

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν 30
δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δέ, 31
διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν.⁹ 32
Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου:
προσέκοψαν¹⁰ γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος,¹¹ καθὼς 33
γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος¹¹ καὶ
πέτραν¹² σκανδάλου·¹³ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ
καταισχυνθήσεται.¹⁴

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία¹⁵ τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις¹⁶ ἡ πρὸς 10
τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ 2
αὐτοῖς ὅτι ζῆλον¹⁷ θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.¹⁸ 3
Ἀγνοοῦντες¹⁹ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν
δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ
ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ 4

¹ προελέγω, say beforehand, forewarn. ² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ³ σαβαώθ, hosts, armies. ⁴ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ⁵ Σόδομα, ων, τό, Sodom. ⁶ Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ⁷ ὁμοίω, make like, liken. ⁸ καταλαμβάνω, overtake, apprehend. ⁹ φθάνω, come before another, anticipate. ¹⁰ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹¹ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ¹² πέτρα, ας, ἡ, rock. ¹³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁴ καταισχύνω, put to shame, shame. ¹⁵ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ¹⁶ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ¹⁷ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁸ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁹ ἀγνοέω, not know, be unaware.

πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ 5
νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ 6
πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου,
Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν
καταγαγεῖν¹ – ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;² – τοῦτ' 7
ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.³ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου 8
τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου: τοῦτ'
ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς⁴ 9
ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύῃς ἐν τῇ καρδίᾳ
σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ: καρδίᾳ γὰρ 10
πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται⁴ εἰς
σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ 11
καταισχυνθήσεται.⁵ Οὐ γάρ ἐστιν διαστολή⁶ Ἰουδαίου τε καὶ 12
Ἑλλήνος;⁷ ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν⁸ εἰς πάντας
τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ 13
ὄνομα κυρίου σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ 14
ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οἱ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ
ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ 15
ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι⁹ οἱ πόδες τῶν

¹κατάγω, bring down, lead down. ²ἄβυσσος, ου, ἡ, bottomless, incomprehensible depth. ³ἀνάγω, lead up, restore. ⁴ὁμολογέω, confess, profess. ⁵καταισχύνω, put to shame, shame. ⁶διαστολή, ἡς, ἡ, difference, distinction. ⁷Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ⁸πλουτέω, be rich, become rich. ⁹ὡραῖος, beautiful, fair.

εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ.

Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν¹ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας² γὰρ λέγει, 16

Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ³ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,³ ἡ 17

δὲ ἀκοή³ διὰ ῥήματος θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; 18

Μενοῦνγε:⁴ Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος⁵ αὐτῶν, καὶ

εἰς τὰ πέρατα⁶ τῆς οἰκουμένης⁷ τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, 19

μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ

παραζηλώσω⁸ ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνη, ἐπὶ ἔθνη ἀσυνέτῳ⁹ παροργιῶ¹⁰

ὑμᾶς. Ἡσαΐας² δὲ ἀποτολμᾷ¹¹ καὶ λέγει, Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ 20

ζητοῦσιν, ἐμφανῆς¹² ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ 21

τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα¹³ τὰς χεῖράς μου

πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα¹⁴ καὶ ἀντιλέγοντα.¹⁵

Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο¹⁶ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ 11

γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλῖτης¹⁷ εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς

Βενιαμίν.¹⁸ Οὐκ ἀπώσατο¹⁶ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.¹⁹ 2

Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει²⁰ τῷ θεῷ

κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων, Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, 3

¹ ὑπακούω, obey, listen. ² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ³ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁴ μενοῦνγε, on the contrary, indeed. ⁵ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice. ⁶ πέρας, ατος, τό, limit, end. ⁷ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ⁸ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁹ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹⁰ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ¹¹ ἀποτολμᾶω, be bold, assume boldness. ¹² ἐμφανῆς, visible, manifest. ¹³ ἐκπετάαννυμι, spread out, stretch out. ¹⁴ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁵ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ¹⁶ ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ¹⁷ Ἰσραηλῖτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁸ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ¹⁹ προγινώσκω, know beforehand. ²⁰ ἐντυγχάνω, entreat, intercede.

καὶ τὰ θυσιαστήριά¹ σου κατέσκαψαν·² καὶ γὰρ ὑπελείφθην³ μόνος,
καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ 4
 χρηματισμός;⁴ Κατέλιπον⁵ ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους⁶ ἄνδρας,
οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν⁷ γόνυ⁸ τῇ Βάαλ.⁹ Οὕτως¹⁰ οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν 5
καιρῷ λείμμα¹¹ κατ' ἐκλογὴν¹² χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, 6
οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ¹³ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ
ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ¹³ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. Τί 7
οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ¹⁴ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν,¹⁵ ἡ δὲ ἐκλογὴ¹²
ἐπέτυχεν,¹⁵ οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν·¹⁶ καθὼς γέγραπται, 8
Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,¹⁷ ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ
βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ 9
Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα¹⁸ αὐτῶν εἰς παγίδα¹⁹ καὶ εἰς
θήραν,²⁰ καὶ εἰς σκάνδαλον,²¹ καὶ εἰς ἀνταπόδομα²² αὐτοῖς· 10
σκοτισθήτωσαν²³ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν
νώτον²⁴ αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.²⁵ Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν 11
ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι²⁷ ἡ
σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι²⁸ αὐτούς. Εἰ δὲ τὸ 12
παραπτῶμα²⁷ αὐτῶν πλοῦτος²⁹ κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα³⁰ αὐτῶν

¹ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ² κατασκάπτω, tear down, demolish. ³ ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ⁴ χρηματισμός, οὐ, ὁ, divine response, oracle. ⁵ καταλείπω, leave, leave behind. ⁶ ἑπτακισχιλίοι, seven thousand, 7000. ⁷ κάμπτω, bend, bow. ⁸ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁹ Βάαλ, ὁ, Baal. ¹⁰ οὕτως, thus, so. ¹¹ λείμμα, τος, τό, remnant, remainder. ¹² ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ¹³ ἐπεὶ, when, since. ¹⁴ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ¹⁵ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ¹⁶ ἐπωρώ, harden, render callous. ¹⁷ κατανύξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ¹⁸ τράπεζα, ἡς, ἡ, table. ¹⁹ παγίς, ἴδος, ἡ, trap, snare. ²⁰ θήρα, ας, ἡ, net, trap. ²¹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ²² ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ²³ σκοτίζω, darken. ²⁴ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ²⁵ συγκάμπτω, (cause to) bend, bend together. ²⁶ πταίω, cause to stumble, stumble. ²⁷ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²⁸ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ²⁹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ³⁰ ἥττημα, τος, τό, loss, failure.

πλοῦτος¹ ἐθνῶν, πόσῳ² μᾶλλον τὸ πλήρωμα³ αὐτῶν;

Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν 13

ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω: εἴ πως παραζηλώσω⁴ μου 14

τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή⁵ αὐτῶν 15

καταλλαγὴ⁶ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις,⁷ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ 16

δὲ ἡ ἀπαρχή⁸ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα:⁹ καὶ εἰ ἡ ῥίζα¹⁰ ἁγία, καὶ οἱ

κλάδοι.¹¹ Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων¹¹ ἐξεκλάσθησαν,¹² σὺ δὲ 17

ἀγριέλαιος¹³ ὢν ἐνεκεντρίσθης¹⁴ ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς¹⁵ τῆς

ρίζης¹⁰ καὶ τῆς πιότητος¹⁶ τῆς ἐλαίας¹⁷ ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ¹⁸ 18

τῶν κλάδων: ¹¹ εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,¹⁸ οὐ σὺ τὴν ῥίζαν¹⁰ βαστάζεις,

ἀλλ' ἡ ῥίζα¹⁰ σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν¹² κλάδοι,¹¹ ἵνα ἐγὼ 19

ἐγκεντρισθῶ.¹⁴ Καλῶς: τῇ ἀπιστίᾳ²⁰ ἐξεκλάσθησαν,¹² σὺ δὲ τῇ 20

πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει,²¹ ἀλλὰ φοβοῦ: εἰ γὰρ ὁ θεὸς 21

τῶν κατὰ φύσιν²² κλάδων¹¹ οὐκ ἐφείσατο,²³ μήπως²⁴ οὐδέ σου

φείσεται.²³ Ἴδε οὖν χρηστότητα²⁵ καὶ ἀποτομίαν²⁶ θεοῦ: ἐπὶ μὲν 22

τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν:²⁶ ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,²⁵ ἐὰν

ἐπιμείνης²⁷ τῇ χρηστότητι:²⁵ ἐπεὶ²⁸ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.²⁹ Καὶ 23

¹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ² πόσος, how many? how great? ³ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁴ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁵ ἀποβολή, ἥς, ἡ, rejection, loss. ⁶ καταλλαγὴ, ἥς, ἡ, reconciliation. ⁷ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ⁸ ἀπαρχή, ἥς, ἡ, first fruit. ⁹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹⁰ ῥίζα, ἥς, ἡ, root, that which grows from the root. ¹¹ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ¹² ἐκκλάω, break off. ¹³ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹⁴ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹⁵ συγκοινωνός, οὔ, ὁ, partaker, participant. ¹⁶ πίότης, ἥς, ἡ, fatness. ¹⁷ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹⁸ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ¹⁹ βαστάζω, bear, carry. ²⁰ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ²¹ ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty. ²² φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²³ φείδομαι, spare, abstain. ²⁴ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ²⁵ χρηστότης, ἥς, ἡ, goodness, kindness. ²⁶ ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ²⁷ ἐπιμένω, continue, remain. ²⁸ ἐπεὶ, when, since. ²⁹ ἐκκόπτω, cut out, cut off.

ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν¹ τῇ ἀπιστίᾳ,² ἐγκεντρισθήσονται:³

δυνατὸς γὰρ ὁ θεὸς ἐστὶν πάλιν ἐγκεντρίσαι³ αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ 24

ἐκ τῆς κατὰ φύσιν⁴ ἐξεκόπης⁵ ἀγριελαίου,⁶ καὶ παρὰ φύσιν⁴

ἐνεκεντρίσθης³ εἰς καλλιέλαιον,⁷ πόσῳ⁸ μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ

φύσιν,⁴ ἐγκεντρισθήσονται³ τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;⁹

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹⁰ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον¹¹ τοῦτο, ἵνα μὴ 25

ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι,¹² ὅτι πώρως¹³ ἀπὸ μέρους τῷ

Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα¹⁴ τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ: καὶ 26

οὕτως¹⁵ πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται: καθὼς γέγραπται, "Ἡξεῖ¹⁶ ἐκ

Σιών ὁ ῥυόμενος,¹⁷ καὶ ἀποστρέψει¹⁸ ἀσεβείας¹⁹ ἀπὸ Ἰακώβ: καὶ 27

αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι²⁰ τὰς ἁμαρτίας

αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν 28

ἐκλογὴν,²¹ ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα²² γὰρ τὰ 29

χαρίσματα²³ καὶ ἡ κλήσις²⁴ τοῦ θεοῦ. Ὡς περ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ 30

ἠπειθήσατε²⁵ τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε²⁶ τῇ τούτων ἀπειθείᾳ:²⁷ 31

οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν,²⁵ τῷ ὑμετέρῳ²⁸ ἐλέει²⁹ ἵνα καὶ

αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν:²⁶ συνέκλεισεν³⁰ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς 32

¹ ἐπιμένω, continue, remain. ² ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ³ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ⁴ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁵ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ⁶ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ⁷ καλλιέλαιος, ου, ἡ, cultivated olive tree. ⁸ πόσος, how many? how great? ⁹ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹⁰ ἀγνοεῖν, not know, be unaware. ¹¹ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ¹² φρόνιμος, prudent, wise. ¹³ πώρως, εως, ἡ, hardness, obstinancy. ¹⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁵ οὕτως, thus, so. ¹⁶ ἦκω, have come, am present. ¹⁷ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁸ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹⁹ ἀσεβεία, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ²⁰ ἀφαιρέω, take away, smite off. ²¹ ἐκλογὴ, ἥς, ἡ, (divine) selection, choice. ²² ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ²³ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ²⁴ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ²⁵ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²⁶ ἐλέω, have mercy, pity. ²⁷ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ²⁸ ὑμέτερος, your. ²⁹ ἔλεος, ους, ό, pity, mercy. ³⁰ συγκλείω, shut, enclose.

ἀπειθειαν,¹ ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.²

Ὡς³ βάθος⁴ πλούτου⁵ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως⁶ θεοῦ. Ὡς 33

ἀνεξερεύνητα⁷ τὰ κρίματα⁸ αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι⁹ αἱ ὁδοὶ

αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν¹⁰ κυρίου; Ἡ τίς σύμβουλος¹¹ αὐτοῦ 34

ἐγένετο; Ἡ τίς προέδωκεν¹² αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται¹³ αὐτῷ; 35

Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα: αὐτῷ ἡ δόξα

εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν¹⁴ τοῦ θεοῦ, 12

παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν¹⁵ ζώσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον

τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν¹⁷ λατρείαν¹⁸ ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι 2

τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι²⁰ τῇ ἀνακαινώσει²¹ τοῦ

νοῦς¹⁰ ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν²² ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ

ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον¹⁶ καὶ τέλειον.²³

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, 3

μὴ ὑπερφρονεῖν²⁴ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,²⁵ ἀλλὰ φρονεῖν²⁵ εἰς τὸ

σωφρονεῖν,²⁶ ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν²⁷ μέτρον²⁸ πίστεως. 4

¹ ἀπειθεια, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ² ἐλεέω, have mercy, pity. ³ ὦ, Oh! omega. ⁴ βάθος, ος, τό, depth, deep. ⁵ πλούτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁶ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ⁷ ἀνεξερεύνητος, that cannot be searched into. ⁸ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁹ ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ¹⁰ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹¹ σύμβουλος, ου, ὁ, adviser, counsellor. ¹² προδίδωμι, give in advance, give first. ¹³ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹⁴ οἰκτιρμός, οὔ, ὁ, compassion, pity. ¹⁵ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ¹⁶ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹⁷ λογικός, thoughtful, reasonable. ¹⁸ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹⁹ συσχηματίζω, conform to. ²⁰ μεταμορφώω, change the form, transform. ²¹ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ²² δοκιμάζω, prove, approve. ²³ τέλειος, complete, perfect. ²⁴ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ²⁵ φρονέω, think, judge. ²⁶ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ²⁷ μερίζω, divide, part. ²⁸ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod.

Καθάπερ¹ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη
πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν·² οὕτως³ οἱ πολλοὶ ἐν σώματι 5
ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. Ἔχοντες δὲ 6
χαρίσματα⁴ κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα,⁵ εἴτε
προφητείαν,⁶ κατὰ τὴν ἀναλογίαν⁷ τῆς πίστεως· εἴτε διακονίαν, 7
ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ·⁸ εἴτε ὁ 8
παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει·⁹ ὁ μεταδιδούς,¹⁰ ἐν ἀπλότητι·¹¹ ὁ
προϊστάμενος,¹² ἐν σπουδῇ·¹³ ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.¹⁴ Ἡ ἀγάπη 9
ἀνυπόκριτος.¹⁵ Ἀποστυγούντες¹⁶ τὸ πονηρόν, κολλώμενοι¹⁷ τῷ
ἀγαθῷ. Τῇ φιλαδελφίᾳ¹⁸ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι·¹⁹ τῇ τιμῇ 10
ἀλλήλους προηγούμενοι·²⁰ τῇ σπουδῇ¹³ μὴ ὀκνηροί·²¹ τῷ 11
πνεύματι ζέοντες·²² τῷ κυρίῳ δουλεύοντες·²³ τῇ ἐλπίδι χαίροντες· 12
τῇ θλίψει ὑπομένοντες·²⁴ τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες·²⁵ ταῖς 13
χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες·²⁶ τὴν φιλοξενίαν²⁷ διώκοντες. 14
Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.²⁸ 15
Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. Τὸ αὐτὸ 16
εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες.²⁹ Μὴ τὰ ὑψηλὰ³⁰ φρονοῦντες,²⁹ ἀλλὰ
τοῖς ταπεινοῖς³¹ συναπαρόμενοι.³² Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι³³ παρ'

¹ καθάπερ, even as, just as. ² πρᾶξις, εως, ἡ, deed, function. ³ οὕτως, thus, so. ⁴ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁵ διάφορος, various, different. ⁶ προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ⁷ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ⁸ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁹ παρακλήσις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ¹⁰ μεταδιδῶμι, give a share of, share. ¹¹ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ¹² προϊστημι, rule. ¹³ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ¹⁴ ἰλαρότης, ητος, ἡ, cheerfulness, gladness. ¹⁵ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ¹⁶ ἀποστύγω, hate strongly, abhor. ¹⁷ κολλᾶω, glue, cleave. ¹⁸ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ¹⁹ φιλόστοργος, loving dearly, devoted. ²⁰ προηγέομαι, go before, consider better. ²¹ ὀκνηρός, lazy, idle. ²² ζέω, be fervent, be hot. ²³ δουλεύω, serve, am a slave. ²⁴ ὑπομένω, tarry, endure. ²⁵ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ²⁶ κοινωνέω, have a share of, share. ²⁷ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ²⁸ καταράσθαι, curse. ²⁹ φρονέω, think, judge. ³⁰ ὑψηλός, high, lofty. ³¹ ταπεινός, humble, downcast. ³² συναπάγω, lead away with, condescend to. ³³ φρόνιμος, prudent, wise.

ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ¹ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοοῦμενοι² 17
 καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ 18
 πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες.³ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,⁴ 19
 ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ: γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ
 ἐκδίκησις,⁵ ἐγὼ ἀνταποδώσω,⁶ λέγει κύριος. Ἐὰν οὖν πεινᾷ⁷ ὁ 20
 ἐχθρὸς σου, ψωμίξῃ⁸ αὐτόν: ἐὰν διψᾷ,⁹ πότιξῃ¹⁰ αὐτόν: τοῦτο γὰρ
 ποιῶν, ἄνθρακας¹¹ πυρὸς σωρεύσεις¹² ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 21
 Μὴ νικῶ¹³ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά¹³ ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις¹⁴ ὑποτασσέσθω: οὐ γάρ ἐστιν 13
 ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὔσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 τεταγμέναι¹⁵ εἰσιν. Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος¹⁶ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ 2
 θεοῦ διαταγῇ¹⁷ ἀνθέστηκεν:¹⁸ οἱ δὲ ἀνθεστηκότες¹⁸ ἑαυτοῖς κρίμα¹⁹
 λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσιν φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, 3
 ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ
 ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον²⁰ ἐξ αὐτῆς: θεοῦ γὰρ διάκονός 4
 ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ: οὐ γὰρ
 εἰκῇ²¹ τὴν μάχαιραν²² φορεῖ:²³ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἐκδικός²⁴

¹ ἀντί, instead of, in place of. ² προνοέω, provide for, have regard for. ³ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ⁴ ἐκδικέω, vindicate, avenge. ⁵ ἐκδίκησις, εὖ, ἡ, vengeance, vindication. ⁶ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ⁷ πεινάω, hunger, am hungry. ⁸ ψωμίζω, feed with morsels, feed. ⁹ διψάω, thirst, thirst for. ¹⁰ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ¹¹ ἄνθραξ, ἄκος, ὁ, charcoal, coals. ¹² σωρεύω, heap up, weigh down with. ¹³ νικάω, overcome, conquer. ¹⁴ ὑπερέχω, rise above, surpass. ¹⁵ τάσσω, arrange, appoint. ¹⁶ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ¹⁷ διαταγή, ἡς, ἡ, ordinance, direction. ¹⁸ ἀνθίστημι, resist, oppose. ¹⁹ κρίμα, ὅς, τό, judgment, verdict. ²⁰ ἔπαινος, οὖ, ὁ, praise, commendation. ²¹ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ²² μάχαιρα, ἡς, ἡ, sword. ²³ φορέω, wear, bear. ²⁴ ἐκδικός, οὖ, ὁ, avenging, punishing.

εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη¹ ὑποτάσσεσθαι, 5
οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο 6
γὰρ καὶ φόρους² τελεῖτε·³ λειτουργοὶ⁴ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ
τοῦτο προσκαρτεροῦντες.⁵ Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς·⁶ τῷ 7
τὸν φόρον² τὸν φόρον·² τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον τὸν
φόβον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν 8
τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις,⁷ οὐ 9
φονεύσεις,⁸ οὐ κλέψεις,⁹ οὐκ ἐπιθυμήσεις,¹⁰ καὶ εἴ τις ἑτέρα
ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται,¹¹ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις
τὸν πλησίον¹² σου ὡς σεαυτόν. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον¹² κακὸν οὐκ 10
ἐργάζεται· πλήρωμα¹³ οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου¹⁴ 11
ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον¹⁵ ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε
ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νύξ προέκοψεν,¹⁶ ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· 12
ἀποθώμεθα¹⁷ οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα¹⁸ τὰ
ὄπλα¹⁹ τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως²⁰ περιπατήσωμεν, 13

¹ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ² φόρος, ου, ὁ, tribute, tax. ³ τελέω, finish, fulfill. ⁴ λειτουργός, οὔ, ὁ, minister, servant. ⁵ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ⁶ ὀφειλή, ης, ἡ, debt, duty. ⁷ μοιχεύω, commit adultery. ⁸ φονεύω, kill, murder. ⁹ κλέπτω, steal. ¹⁰ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹¹ ἀνακεφαλαιόω, sum up, recapitulate. ¹² πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹³ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁴ ὕπνος, ου, ὁ, sleep. ¹⁵ ἐγγύτερον, nearer. ¹⁶ προκόπτω, proceed, advance. ¹⁷ ἀποτίθημι, put off, lay aside. ¹⁸ ἐνδύω, put on, clothe. ¹⁹ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ²⁰ εὐσχημόνως, becomingly, properly.

μὴ κώμοις¹ καὶ μέθαις,² μὴ κοίταις³ καὶ ἀσελγείαις,⁴ μὴ ἔριδι⁵ καὶ
ζήλῳ.⁶ Ἄλλ' ἐνδύσασθε⁷ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς 14
σαρκὸς πρόνοιαν⁸ μὴ ποιῆσθε, εἰς ἐπιθυμίας.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,⁹ μὴ εἰς διακρίσεις¹⁰ 14
διαλογισμῶν.¹¹ Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν 2
λάχανα¹² ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,¹³ καὶ 3
ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω: ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν
προσελάβετο.⁹ Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον¹⁴ οἰκέτην;¹⁵ Τῷ ἰδίῳ 4
κυρίῳ στήκει¹⁶ ἢ πίπτει. Σταθήσεται δέ: δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ
θεὸς στήσαι αὐτόν. Ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ 5
κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοί¹⁷ πληροφορεῖσθω.¹⁸
Ὁ φρονῶν¹⁹ τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ:¹⁹ καὶ ὁ μὴ φρονῶν¹⁹ τὴν 6
ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.¹⁹ Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ
γὰρ τῷ θεῷ: καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ
θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. 7
Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν: ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ
κυρίῳ ἀποθνήσκομεν: ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν,
τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ ἀπέθανεν καὶ 9

¹ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ² μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ³ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ⁴ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ⁵ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ⁶ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁷ ἐνδύω, put on, clothe. ⁸ πρόνοια, ας, ἡ, forethought, foresight. ⁹ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ¹⁰ διάκρισις, εως, ἡ, act of passing judgment. ¹¹ διαλογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, questioning. ¹² λάχανον, ου, τό, garden herb, vegetable. ¹³ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹⁴ ἀλλότριος, strange, foreign. ¹⁵ οἰκέτης, ου, ὁ, house servant, household servant. ¹⁶ στήκω, stand, stand fast. ¹⁷ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁸ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ¹⁹ φρονέω, think, judge.

ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.¹ Σὺ δὲ 10
τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς² τὸν ἀδελφόν
σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι³ τοῦ χριστοῦ. 11
Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει⁴ πᾶν γόνυ,⁵
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται⁶ τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος 12
ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

Μηκέτι⁷ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ 13
μὴ τιθέναι πρόσκομμα⁸ τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.⁹ Οἶδα καὶ 14
πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν¹⁰ δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ
λογιζομένῳ τι κοινὸν¹⁰ εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.¹⁰ Εἰ δὲ διὰ βρώμα¹¹ ὁ 15
ἀδελφός σου λυπεῖται,¹² οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ
βρώματι¹¹ σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. Μὴ 16
βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία 17
τοῦ θεοῦ βρώσις¹³ καὶ πόσις,¹⁴ ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ
χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων¹⁵ τῷ χριστῷ 18
εὐάρεστος¹⁶ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος¹⁷ τοῖς ἀνθρώποις. Ἄρα οὖν τὰ 19
τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς¹⁸ τῆς εἰς ἀλλήλους. 20
Μὴ ἔνεκεν¹⁹ βρώματος¹¹ κατάλυε²⁰ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα

¹ κυριεύω, be lord over, rule. ² ἐξουθενέω, despise, ignore. ³ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ⁴ κάμπτω, bend, bow. ⁵ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁶ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁷ μηκέτι, no longer. ⁸ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁰ κοινός, common, unclean. ¹¹ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ¹² λυπέω, grieve, pain. ¹³ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ¹⁴ πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ¹⁵ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁶ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹⁷ δόκιμος, tested, approved. ¹⁸ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹⁹ ἔνεκεν, for the sake of, on account of. ²⁰ καταλύω, destroy, lodge.

μὲν καθαρὰ,¹ ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος²
 ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα,³ μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ⁴ 21
 ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει⁵ ἢ σκανδαλίζεται⁵ ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ 22
 πίστιν ἔχεις; Κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Μακάριος ὁ
 μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.⁶ Ὁ δὲ διακρινόμενος,⁷ ἐὰν 23
 φάγη, κατακέκριται,⁸ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως: πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ
 πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι⁹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ 24
 κήρυγμα¹⁰ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν¹¹ μυστηρίου¹²
 χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου,¹³ φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε 25
 γραφῶν προφητικῶν,¹⁴ κατ' ἐπιταγὴν¹⁵ τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς
 ὑπακοὴν¹⁶ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος,¹⁷ μόνῳ 26
 σοφῷ¹⁸ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὅφειλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα¹⁹ τῶν ἀδυνάτων²⁰ 15
 βαστάζειν,²¹ καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.²² Ἐκαστος ἡμῶν τῷ 2
 πλησίον²³ ἀρεσκέτω²² εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.²⁴ Καὶ γὰρ ὁ 3
 χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν,²² ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ

¹ καθαρός, clean, pure. ² πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ³ κρέας, τό, meat, flesh. ⁴ προσκόπτω, strike against, stumble. ⁵ σκανδαλίζω, cause to stumble. ⁶ δοκιμάζω, prove, approve. ⁷ διακρίνω, discriminate, judge. ⁸ κατακρίνω, condemn. ⁹ στηρίζω, establish, fix firmly. ¹⁰ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ¹¹ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹² μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ¹³ σιγάω, be silent, become silent. ¹⁴ προφητικός, prophetic. ¹⁵ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ¹⁶ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁷ γνωρίζω, make known, declare. ¹⁸ σοφός, wise. ¹⁹ ἀσθένημα, τος, τό, weakness, infirmity. ²⁰ ἀδύνατος, impossible, unable. ²¹ βαστάζω, bear, carry. ²² ἀρέσκειν, please, serve. ²³ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ²⁴ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification.

ὀνειδισμοί¹ τῶν ὀνειδιζόντων² σε ἐπέπεσον³ ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ 4
 προεγράφη,⁴ εἰς τὴν ἡμετέραν⁵ διδασκαλίαν⁶ προεγράφη,⁴ ἵνα διὰ
 τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως⁷ τῶν γραφῶν τὴν
 ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως⁷ 5
 δῶκε ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν⁸ ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν: 6
 ἵνα ὁμοθυμαδὸν⁹ ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζετε τὸν θεὸν καὶ πατέρα
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε¹⁰ 7
 ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο¹⁰ ὑμᾶς, εἰς δόξαν
 θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς 8
 ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι¹¹ τὰς ἐπαγγελίας τῶν
 πατέρων: τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους¹² δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς 9
 γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι¹³ σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ
 ὀνόματί σου ψαλῶ.¹⁴ Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε,¹⁵ ἔθνη, μετὰ 10
 τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε¹⁶ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, 11
 καὶ ἐπαινέσατε¹⁷ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας¹⁸ λέγει, 12
 Ἔσται ἡ ρίζα¹⁹ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν: ἐπ'
 αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς 13
 πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεῦναι, εἰς τὸ περισσεύειν
 ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

¹ ὀνειδισμός, οὐ, ὁ, reproach, reviling. ² ὀνειδίζω, reproach, revile. ³ ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ⁴ προγράφω, write before, write previously. ⁵ ἡμέτερος, our, our own. ⁶ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁷ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ⁸ φρονέω, think, judge. ⁹ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ¹⁰ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ¹¹ βεβαιῶ, confirm, secure. ¹² ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹³ ἐξομολογέω, confess, profess. ¹⁴ ψάλλω, sing, sing praise. ¹⁵ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ¹⁶ αἰνέω, praise. ¹⁷ ἐπαινέω, praise, commend. ¹⁸ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹⁹ ρίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ 14
 μεστοί¹ ἐστε ἀγαθωσύνης,² πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,³
 δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν.⁴ Τολμηρότερον⁵ δὲ ἔγραψα 15
 ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμνησκῶν⁶ ὑμᾶς, διὰ τὴν
 χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναι με λειτουργόν⁷ 16
 Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα⁸ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ,
 ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ⁹ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,¹⁰ ἡγιασμένη
 ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν¹² ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς 17
 τὸν θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω¹³ λαλεῖν τι ὃν οὐ κατεργάσατο¹⁴ 18
 χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοήν¹⁵ ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει 19
 σημείων καὶ τεράτων,¹⁶ ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ: ὥστε με
 ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ¹⁷ μέχρι¹⁸ τοῦ Ἰλλυρικοῦ¹⁹
 πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: οὕτως δὲ 20
 φιλοτιμούμενον²⁰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη²¹ χριστός,
 ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον²² θεμέλιον²³ οἰκοδομῶ: ἀλλά, καθὼς 21
 γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη²⁴ περὶ αὐτοῦ, ὄψονται: καὶ οἱ οὐκ
 ἀκηκόασιν συνήσουσιν.²⁵

¹ μεστός, full. ² ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ³ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ⁴ νουθετέω, admonish, exhort. ⁵ τολμηρότερον, more boldly. ⁶ ἐπαναμνησκῶ, remind. ⁷ λειτουργός, οὗ, ὁ, minister, servant. ⁸ ἱερουργέω, perform holy service, act as a priest. ⁹ προσφορὰ, ἁς, ἡ, offering, sacrifice. ¹⁰ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹¹ ἁγιάζω, make holy, consecrate. ¹² καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ¹³ τολμάω, dare, endure. ¹⁴ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁵ ὑπακοή, ἧς, ἡ, obedience. ¹⁶ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ¹⁷ κύκλος, ου, ὁ, circle. ¹⁸ μέχρι, until, as far as (gen). ¹⁹ Ἰλλυρικόν, οὗ, τό, Illyricum. ²⁰ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ²¹ ὀνομάζω, name, give a name to. ²² ἀλλότριος, strange, foreign. ²³ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ²⁴ ἀναγγέλλω, announce, report. ²⁵ συνίημι, understand, consider.

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην¹ τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ² δὲ 22
 μηκέτι³ τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν⁴ τούτοις, ἐπιποθίαν⁵ δὲ ἔχων
 τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ὥς ἂν πορεύωμαι εἰς 24
 τὴν Σπανίαν,⁶ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος
 θεάσασθαι⁸ ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι⁹ ἐκεῖ, ἂν ὑμῶν
 πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.¹⁰ Νυνὶ² δὲ πορεύομαι εἰς 25
 Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν¹¹ γὰρ Μακεδονία 26
 καὶ Ἀχαΐα¹³ κοινωνίαν¹⁴ τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν
 ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. Εὐδόκησαν¹¹ γάρ, καὶ ὀφειλέται¹⁵ 27
 αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς¹⁶ αὐτῶν ἐκοινωνήσαν¹⁷ τὰ
 ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς¹⁸ λειτουργῆσαι¹⁹ αὐτοῖς. 28
 Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,²⁰ καὶ σφραγισάμενος²¹ αὐτοῖς τὸν καρπὸν
 τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.⁶ Οἶδα δὲ ὅτι 29
 ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι²² εὐλογίας²³ τοῦ εὐαγγελίου
 τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 30
 καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι²⁴ μοι ἐν ταῖς
 προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν· ἵνα ῥυσθῶ²⁵ ἀπὸ τῶν 31

¹ ἐγκόπτω, impede, detain. ² νυνί, now, already. ³ μηκέτι, no longer. ⁴ κλίμα, τος, τό, region, territory. ⁵ ἐπιποθία, ας, ή, longing, desire. ⁶ Σπανία, ας, ή, Spain. ⁷ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ⁸ θεάομαι, look at, behold. ⁹ προπέμπω, send before, send forth. ¹⁰ ἐμπίπλημι, fill up, satisfy. ¹¹ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹² Μακεδονία, ας, ή, Macedonia. ¹³ Ἀχαΐα, ας, ή, Achaia. ¹⁴ κοινωνία, ας, ή, fellowship, contribution. ¹⁵ ὀφειλέτης, ου, ό, debtor, sinner. ¹⁶ πνευματικός, spiritual. ¹⁷ κοινωνέω, have a share of, share. ¹⁸ σαρκικός, fleshly, carnal. ¹⁹ λειτουργέω, minister, serve. ²⁰ ἐπιτελέω, complete, perform. ²¹ σφραγίζω, seal, set a seal upon. ²² πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ²³ εὐλογία, ας, ή, blessing, adulation. ²⁴ συναγωνίζομαι, strive together. ²⁵ ῥύομαι, rescue, save.

ἀπειθούντων¹ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς
 Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος² γένηται τοῖς ἀγίοις· ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω 32
 πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι³ ὑμῖν. Ὁ 33
 δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Συνίστημι⁴ δὲ ὑμῖν Φοίβην⁵ τὴν ἀδελφὴν⁶ ἡμῶν, οὓσαν διάκονον 16
 τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς·⁷ ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε⁸ ἐν 2
 κυρίῳ ἀξίως⁹ τῶν ἀγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν
 χρήζῃ¹⁰ πράγματι·¹¹ καὶ γὰρ αὕτη προστάτις¹² πολλῶν ἐγενήθη,
 καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν¹³ καὶ Ἀκύλαν¹⁴ τοὺς συνεργούς¹⁵ μου ἐν 3
 χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον 4
 ὑπέθηκαν,¹⁷ οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ
 ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν· καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. 5
 Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον¹⁸ τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχή¹⁹
 τῆς Ἀχαΐας²⁰ εἰς χριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ 6
 ἐκοπίασεν²¹ εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον²² καὶ Ἰουνίαν²³ 7
 τοὺς συγγενεῖς²⁴ μου καὶ συναιχμαλώτους²⁵ μου, οἵτινές εἰσιν

¹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ² εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ³ συναναπαύομαι, rest with, rest along with. ⁴ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁵ Φοίβη, ἡς, ἡ, Phoebe. ⁶ ἀδελφή, ἡς, ἡ, sister. ⁷ Κεγχρεαί, ὦν, ἡ, Cenchreae. ⁸ προσδέχομαι, receive, wait for. ⁹ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ¹⁰ χρήζω, need, have need of. ¹¹ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ¹² προστάτις, ἰδος, ἡ, patron, benefactor. ¹³ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ¹⁴ Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ¹⁵ συνεργός, οὗ, ὁ, fellow worker. ¹⁶ τράχηλος, ου, ὁ, neck. ¹⁷ ὑποτίθηναι, lay down, make known. ¹⁸ Ἐπαίνετος, ου, ὁ, Epānetus. ¹⁹ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ²⁰ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ²¹ κοπίαω, toil, labor. ²² Ἀνδρόνικος, ου, ὁ, Andronicus. ²³ Ἰουνίας, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ²⁴ συγγενής, kindred, relative. ²⁵ συναιχμαλώτος, ου, ὁ, fellow prisoner, fellow captive.

ἐπίσημοι¹ ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν
 χριστῷ. Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν² τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. 8
 Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν³ τὸν συνεργόν⁴ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ
 Στάχυν⁵ τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλήν⁶ τὸν δόκιμον⁷ 10
 ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. 8 Ἀσπάσασθε 11
 Ἡρῳδίωνα⁹ τὸν συγγενῇ¹⁰ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν
 Ναρκίσσου,¹¹ τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν¹² καὶ 12
 Τρυφῶσαν¹³ τὰς κοπιώσας¹⁴ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα¹⁵
 τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν¹⁴ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε 13
 Ροῦφον¹⁶ τὸν ἐκλεκτὸν¹⁷ ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ
 ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον,¹⁸ Φλέγοντα,¹⁹ Ἑρμᾶν,²⁰ 14
 Πατρόβαν,²¹ Ἑρμῆν,²² καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. 15
 Ἀσπάσασθε Φιλόλογον²³ καὶ Ἰουλίαν,²⁴ Νηρέα²⁵ καὶ τὴν
 ἀδελφὴν²⁶ αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,²⁷ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας
 ἁγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι²⁸ ἁγίῳ. Ἀσπάζονται 16
 ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

¹ ἐπίσημος, splendid, outstanding. ² Ἀμπλίας, ου, ό, Ampliatius. ³ Οὐρβανός, ου, ό, Urbanus. ⁴ συνεργός, ου, ό, fellow worker. ⁵ στάχυς, υος, ό, Stachys, head of grain. ⁶ Ἀπελλῆς, ου, ό, Apelles. ⁷ δόκιμος, tested, approved. ⁸ Ἀριστόβουλος, ου, ό, Aristobulus. ⁹ Ἡρῳδίων, υος, ό, Herodion. ¹⁰ συγγενής, kindred, relative. ¹¹ Νάρκισσος, ου, ό, Narcissus. ¹² Τρύφαινα, ης, ή, Tryphena, Tryphaena. ¹³ Τρυφῶσα, ης, ή, Tryphosa. ¹⁴ κοπιᾶω, toil, labor. ¹⁵ Περσίς, ιδος, ή, Persis. ¹⁶ Ροῦφος, ου, ό, Rufus. ¹⁷ ἐκλεκτός, chosen, elect. ¹⁸ Ἀσύγκριτος, ου, ό, Asyncritus. ¹⁹ Φλέγων, οντος, ό, Phlegon. ²⁰ Ἑρμᾶς, α, ό, Hermas. ²¹ Πατρόβας, α, ό, Patrobas. ²² Ἑρμῆς, ου, ό, Hermes. ²³ Φιλόλογος, ου, ό, Philologus. ²⁴ Ἰουλία, ας, ή, Julia. ²⁵ Νηρέυς, έως, ό, Nereus. ²⁶ ἀδελφή, ης, ή, sister. ²⁷ Ὀλυμπᾶς, α, ό, Olympas. ²⁸ φίλημα, τος, τό, kiss.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν¹ τοὺς τὰς διχοστασίας² καὶ 17
 τὰ σκάνδαλα,³ παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε,⁴ ποιοῦντας:
 καὶ ἐκκλίνετε⁵ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν 18
 Ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν,⁶ ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ:⁷ καὶ διὰ
 τῆς χρηστολογίας⁸ καὶ εὐλογίας⁹ ἐξαπατῶσιν¹⁰ τὰς καρδίας τῶν
 ἀκάκων.¹¹ Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή¹² εἰς πάντας ἀφίκετο.¹³ Χαίρω 19
 οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν: θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς¹⁴ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν,
 ἀκεραίους¹⁵ δὲ εἰς τὸ κακόν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει¹⁶ 20
 τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.¹⁷

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος¹⁸ ὁ συνεργός¹⁹ μου, καὶ Λούκιος²⁰ καὶ 21
 Ἰάσων²¹ καὶ Σωσίπατρος²² οἱ συγγενεῖς²³ μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς 22
 ἐγὼ Τέρτιος,²⁴ ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν,²⁵ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεταιται 23
 ὑμᾶς Γάϊος²⁶ ὁ ξένος²⁷ μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεταιται
 ὑμᾶς Ἑραστος²⁸ ὁ οἰκονόμος²⁹ τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος³⁰ ὁ
 ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων 24
 ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ σκοπέω, look at, contemplate. ² διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁴ μανθάνω, learn, ascertain. ⁵ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ⁶ δουλεύω, serve, am a slave. ⁷ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ⁸ χρηστολογία, ας, ἡ, smooth, plausible speech. ⁹ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁰ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹¹ ἀκακος, guileless, innocent. ¹² ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹³ ἀφικνέομαι, reach, arrive at. ¹⁴ σοφός, wise. ¹⁵ ἀκεραίος, unmixed, pure. ¹⁶ συντρίβω, break in pieces, crush. ¹⁷ τάχος, ους, τό, speed, quickness. ¹⁸ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ¹⁹ συνεργός, ου, ὁ, fellow worker. ²⁰ Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ²¹ Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ²² Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ²³ συγγενής, kindred, relative. ²⁴ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ²⁵ ἐπιστολή, ἡς, ἡ, letter, dispatch. ²⁶ Γάϊος, ου, ὁ, Gaius. ²⁷ ξένος, strange, stranger. ²⁸ Ἑραστος, ου, ὁ, Erastus. ²⁹ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ³⁰ Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.